

Особливістю проекту стратегії розвитку ІСУ підприємства є той факт, що до початку проекту результат проекту має тільки узагальнені характеристики, а очікування клієнта-замовника безперервно змінюються в ході самого проекту.

Причина дуже проста – основою інформаційної системи управління підприємством є люди, а в процесі проекту їх погляди на те, яка повинна бути система управління будуть змінюватися.

Тому ми пропонуємо виділити, окрім робіт пов'язаних з організацією та управлінням проектом та робіт, пов'язаних з виробництвом продукту проекту

[3,4], роботи, пов'язані з управлінням змістом продукту проекту.

5. Висновки

Розглянутий підхід довів свою практичну значимість при виконанні проектів на ряді вітчизняних підприємств різного масштабу та профілю (виробничих, торговельних, проектно-орієнтованих). Такий підхід дозволив сформувати в компаніях гнучку систему управління на базі сучасних ІТ.

Література

1. «Базовий глосарій термінів з архітектури узагальненого підприємства та електронного уряду», Фонд ФОСТАС на основі стандарту ISO 15507 (http://www.fostas.ru/library/show_section.php?id=43).
2. Стандарт ISO / IEC 15288-2002 серії «Системна інженерія. Процеси життєвого циклу систем».
3. Керівництво з управління інноваційними проектами та програмами (P2M). Переклад з англ. Під редакцією Бушуєва С.Д. К.: Науковий світ, 2009. – 173 с.
4. Фунтов В.Н. Основы управления проектами в компании. 2-е изд., доп. – СПб.: Питер, 2008. – 336 с.

В статті проведений аналіз та узагальнення існуючих підходів до класифікації ризиків в проектах. Запропонований єдиний перелік ознак для класифікації ризиків, який може бути застосований в процесі управління ризиками проектів в будь-яких сферах

Ключові слова: проект, ризик, класифікація

В статье проведен анализ и обобщение существующих подходов к классификации рисков в проектах. Предложен единый перечень признаков для классификации рисков, который может быть применен в процессе управления рисками проектов в любых сферах

Ключевые слова: проект, риск, классификация

The synthesis of existing approaches to the classification of risks in the projects are analyzed in the article. The single list of characteristics for the classification of risks, which can be used in the risk management projects in all areas is suggested

Keywords: project, risk, classification

УДК 005.334

КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ В ПРОЕКТАХ

О.Б. Данченко

Кандидат технічних наук, доцент
Кафедра бізнес адміністрування та управління проектами

Університет економіки та права «КРОК»
вул. Лагерна, 30-32, м. Київ, Україна, 03112

Контактний тел.: 067-593-11-02

E-mail: elen_danchenko@rambler.ru

1. Постановка проблеми

Велика кількість та різний характер ризикованих ситуацій, які можуть виникати під час будь-якого проекту, призводить до необхідності описати кожне джерело невизначеності своїм видом ризику [4,5]. Різні точки зору учасників проекту на ризики та різний ступінь їхньої деталізації призводять до використання практично необмеженої кількості видів ризику. Класифікувати ризики важко також із-за їхніх взаємозв'язків, одночасної дії, заміщення [1].

З метою ефективного управління ризиками в проекті на етапі їх якісного аналізу доцільно класифікувати ризики за різними ознаками. Класифікація ризиків дозволяє чітко структурувати майбутні проблеми в проекті і впливає на аналіз ризикованих ситуацій та вибір методів боротьби з ризиками.

2. Аналіз останніх досліджень

Класифікація ризиків призначена для декількох цілей:

- під час виявлення ризиків процес класифікації стимулює бачення проектною командою всього різноманіття ризиків, що виникають на різних стадіях проекту;

- проведення мозкового штурму в процесі класифікації ризиків полегшує одночасну роботу з великою кількістю ризиків, надаючи відповідний спосіб групування схожих ризиків;

- класифікація ризиків може бути використана у виробленні загальноприйнятної в проектній команді або організації в цілому термінології для моніторингу і звітності про стан ризиків;

- класифікація ризиків абсолютно необхідна для складання баз знань про ризики на рівні проекту, програми, портфеля проектів, всього підприємства, оскільки вони надають інструментарій категоризації всієї нової інформації і зручного пошуку існуючих знань.

Складність класифікації ризиків пояснюється їх багатогранністю, появою нових видів ризиків разом з підвищенням складності проектів, з впровадженням проектного підходу до управління в нових галузях, в зв'язку з бурхливим економічним, технічним, соціальним розвитком сучасного світу.

Існують деякі принципи класифікації ризиків [2]:

1. Класифікація ризиків повинна відповідати конкретним цілям. Ознаки, за якими реалізується розбиття ризиків на групи (категорії) повинні задовольняти критеріям, пов'язаним з цілями класифікації.

2. Класифікація повинна проводитись з позицій системного підходу. При визначенні ризиків їх необхідно розглядати як множину взаємопов'язаних елементів.

3. Одна і та ж робота проекту може супроводжуватись різними ризиками. Всі ризики необхідно визначити і оцінити окремо. Чим точніше визначається ризик, тим легше його оцінити.

4. Ні одна запропонована класифікація ризиків не є жорсткою. Класифікація може бути своя для кожного окремого підприємства, проекту, програми, портфеля проектів. Визначений перелік ризиків може доповнюватись та змінюватись, один і той же ризик може відповідати різним групам в загальній класифікації.

3. Формулювання цілі статті

Оскільки класифікувати ризики проекту можна за різними ознаками, метою статті є аналіз всіх існуючих класифікацій та визначення єдиного переліку всіх ознак для класифікації [1,2,3].

4. Виклад основного матеріалу

Проаналізувавши різні підходи щодо класифікації ризиків в проекті (за групами та підгрупами, за категоріями, за різними ознаками, за видами та підвидами, у вигляді дерева ризиків і т.і.), автор пропонує повний перелік ознак, за якими можна віднести кожний ризик в проекті до тієї чи іншої групи:

1. По відношенню до проекту:

- внутрішні (виникають всередині проекту);
- зовнішні (виникають у зовнішньому оточенні проекту).

2. За ступенем визначеності:

- передбачені (прогнозовані) та непередбачені (непрогнозовані).

3. За джерелом виникнення: організаційні, управлінські, проектні, технічні, технологічні, виробничі, виробничо-технологічні, операційні, транспортні, ресурсні, кадрові, інвестиційні, ринкові, фінансові, економічні, маркетингові, наукові, розрахункові, стратегічні, інформаційні, юридичні, політичні, форс-мажор і т.і.

4. За видами втрат: фінансові, матеріальні, технічні, людські, майнові, часові.

5. За періодом дії:

- постійні (які супроводжують проект на протязі всього його життєвого циклу);

- тимчасові (які в свою чергу можуть бути короткостроковими або довгостроковими).

6. За учасниками проекту, з якими пов'язані ризики (ризики замовника, інвестора, підрядника, постачальника і т.і).

7. За видами оточення проекту: політичні, економічні, соціальні, демографічні, фінансові, географічні, екологічні, зовнішньоекономічні, соціально-економічні, регіональні, правові, науково-технічні, природничі, культурні і т.і.

8. За періодичністю ризикованих подій:

- разові;
- циклічні;
- систематичні;
- специфічні.

9. За природою виникнення:

- об'єктивні (якими можна управляти);
- суб'єктивні (якими не можна управляти).

10. За рівнем ризику:

- низькі, помірні та повні;
- або мінімальні (до 0.1), низькі (0.1-0.4), середні (0.4-0.6), великі (0.6-0.9), максимальні (від 0.9).

Рівень ризику – це імовірність настання ризикової ситуації, що призведе до збитків або втрат вище запланованого.

11. За величиною втрат:

- припустимі (можливі втрати менше, ніж розмір очікуваного прибутку);
- критичні (можливі збитки дорівнюють загальним витратам на проект);
- катастрофічні (банкрутство, втрата не тільки вкладених коштів в проект, але й майна).

12. За імовірністю виникнення:

- слабоімовірні ($0,0 < P \leq 0,1$);
- малоімовірні ($0,1 < P \leq 0,4$);
- імовірні ($0,4 < P \leq 0,6$);
- досить імовірні ($0,6 < P \leq 0,9$);
- майже можливі ($0,9 < P < 1$).

13. За характером впливу:

- прості (які неможливо розділити на окремі піви-ди);
- складні (які включають в себе комплекс різних підвидів).

14. В залежності від фази життєвого циклу, на якій виникають ризики.

15. За масштабами:

- локальні;
- галузеві;
- регіональні;
- національні;

- міжнародні;
 - глобальні.
16. За можливістю страхування:
- страхові (які підлягають страхуванню);
 - нестрахові (які не підлягають страхуванню).

17. За змістом:

- ризик портфеля проектів;
- ризик програми проектів;
- ризик окремого проекту;
- ризик конкретної задачі проекту.

18. За причиною виникнення:

- із-за невизначеності майбутнього;
- із-за непередбачуваності поведінки учасників проекту;

- із-за недостатності та (або) недостовірності інформації.

19. За можливими наслідками:

- ризики, що призводять до економічних втрат;
- ризики, що призводять до втраченої вигоди;
- ризики, що призводять до додаткового прибутку.

5. Висновки

Запропонована класифікація ризиків за ознаками може бути використана для проведення визначення та групування ризиків на будь-якому рівні деталізації, для ризиків всієї організації, для ризиків конкретного проекту організації, портфелю проектів, програми проектів, може бути застосована цілком або в деякій частині, в залежності від цілі класифікації (наприклад, тільки за однією ознакою, чи за кількома).

Література

1. Ермасова Н.Б. Риск-менеджмент организации / Ермасова Н.Б. – М.: Издательство «Адфа-Пресс». 2005. – 240 с.
2. Абчук В.А. Риски в бизнесе, менеджменте и маркетинге / Абчук В.А. – СПб: Изд-во Михайлова В.А., 2006. – 480 с.
3. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. – К.: Видавництво „Кондор”, 2009. – 220 с.
4. Словник-довідник з питань управління проектами / [під ред. С.Д. Бушуєва Українська асоціація управління проектами]. – К.: Видавничий дім „Деловая Украина”, 2001. – 640 с.
5. Керівництво з питань проектного менеджменту: пер. з англ. / під ред. С.Д. Бушуєва, – [2-е вид., перероб.] – К.: Видавничий дім „Деловая Украина”, 2000. – 198 с.

В статті автор пропонує методику, в основі якої є феномен альтернативного вибору цілей з використанням технології, що базується на методі аналізу ієрархій, якісних методах прийняття рішень, методах теорії нечітких множин

Ключевые слова: стратегія, програма, місія, проект

В статье автор предлагает методику, основанную на феномене альтернативного выбора целей с использованием технологии, которая основана на методе анализа иерархий, качественных методах принятия решений, методах теории нечетких множеств

Ключевые слова: стратегия, программа, миссия, проект

In article the author offers the methods of the development of the program, founded on phenomenon of the alternative choice mission with use of technologies, which based on method of the analysis hierarchy, qualitative method decision making, method to theories of the fuzzy sets

Keywords: strategy, program, mission, project

УДК 658.012.32

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ

Т.О. Прокопенко

Кандидат технічних наук, доцент
Кафедра управління проектами
Черкаський державний технологічний університет
бул. Шевченко, 460, м. Черкаси, Україна, 18006
Контактний тел.: 097-299-99-79
E-mail: tatianaalexandr@yandex.ru

1. Вступ

Інвестиційний процес на підприємствах та організаціях є на сьогоднішній день основною стратегією

управління та забезпечує орієнтацію на розвиток, стійке процвітання та задоволення потреб споживачів. При цьому вирішуються тактичні та, головним чином, стратегічні задачі, що в свою чергу призначені